

Ang luna nga himoong dumpsite o labayan sa basura

Rep Colmenares nakigpulong sa mga Iskolar ng Bayan

Si Representate Neri Javier Colmenares, Senior Deputy Minority Leader o pangulo sa minoridad sa Kongreso ug representante sa Bayan Muna Party List namulong sa mga Iskolar ng Bayan o estudyante sa NORSU-Siaton niadtong Nobyembre 13.

Mihisgot siya sa ka-importante sa edukasyon isip katungod sa tagsa-tagsa. Matud niya, angay nga libre ug de kalidad ang edukasyon aron makasulod sa maayong trabaho ang mga batanon bisan kon nagtungha sa publikong tunghaan. Dugang

Si Rep. Colmenares naminaw sa pangutana sa usa ka iskolar.

ninya, obligasyon sa gobyerno ang paghatag sa mga maayong kasangkapan sa tunghaan ug maayong mga magtutudlo sama sa mga pribadong tunghaan.

Gitagsa-tagsa pagtubag

Napacao mibabag sa *dumpsite*

“Dili na mosugot ang mga lumulupyo sa Napacao nga salibayan ang ilang dapit (sa yuta nga gipalit sa LGU) sa basura gikan sa lungsod,” miingon si Kag. Edgar Ragay (Komitiba sa Tawhanong Katungod, Kalinaw ug Kahusay). **K a s a m t a n g a n g** gisalibay ang basura didto sa lugar ni Mayor Albert Ator sa Panligiran apan kay may mireklamo gibalhin na usab kini didto sa Cabangahan, dugang pa niya.

Gikolekta ang basura sa tiyangge

Si Bise-Mayor Teddy Yap miasoy nga kasamtangan lamang ang pagsalibay sa basura didto sa Cabangahan busa mihangyo si Kag. Izra Singson ug Kag. William Kirit nga tugutan sa konseho paggamit sa *backhoe* aron mokali sa yuta. Mao usab kini ang hangyo sa buhatan sa mayor. Gisansan o gidasok pa ang dalan pasulod sa *dumpsite* sa Napacao aron mapareho sa dumpsite sa siyudad sa Bayawan, dugang sa bise-mayor.

Ang Sangguniang Bayan nag-awhag sa mga lumulupyo sa lungsod sa pagbahig sa ilang basura aron dili manimaho samtang

gitrabaho pa ang dumpsite didto sa barangay Napacao.

Karon, banhawon pag-usab ug ipatuman sa Sangguniang Bayan (SB) ang Resolusyon 62, Ordinansa 13 alang sa pagdumala sa mga *solid* o magahi nga basura nga giaprobahan niadtong Abril 27, 2009.

Hangyo sa SB nga ang mga katawhan usab maresponsible sa pagsalibay sa ilahang basura aron humot ug himsog ang lungsod sa Siaton. Sugyot sa usa ka lumulupyo nga ang de karga nga magkolekta sa basura maglain usab sa malata ug dili malata nga basura ug dili sagulon ra.

EDITORIAL

Ang Basura

Ang basura usa sa mga problema sa lokal nga kagamhanan. Mahimo kining problema tungod sa sayop nga pamaagi sa paghipos niini hinungdan nga makamugna og mga kadaot sa palibot ingon man sa panglawas sa katawhan.

Dinhi sa lungsod sa Siaton nahimo karon nga problema ang labayanan o dumpsite ingon man ang pagbahig sa mga basura.

Kini tungod kay supak man ang mga taga Napacao nga adto didto ibutang ang labayanan sa mga basura kini bisan kun ang yuta nga gamiton alang niini gipanag-iya sa kagamhanan.

Subay sa balaud kinahanglan nga dunay *sanitary landfill* o hipusanan sa basura nga haum sa giduso sa balaud, ang usa ka lungsod o dakbayan.

Apan dinhi sa Siaton *dumpsite* lamang o simple nga hipusanan sa mga basura ang giplano apan duna nay pagsupak.

Lain nga problema mao ang nagsagol lamang nga klase sa basura. Gikinahanglan unta ang gitawag og *segregation* o bagbahig sa pasura nga malata ug dili malata.

Sayon kayo kini nga himoon kun moabag ang tanan. Sugdan kini diha sa mga panimalay, mga buhatan og mga tindahan. Kinahanglan niini ang kooperasyon sa tanan.

Dili mahimo nga usa o duha lamang ang molihok aron mahatagan og kasulbaran ang maong problema.

Gani gisugdan na kini sa Sangguniang Bayan diin ilang banhawon ang pagtuman sa Resolusyon 62, Ordinansa 13 alang sa pagdumala sa mga *solid* o magahi nga basura nga giaprobahan niadtong Abril 27, 2009.

Usa kini ka lakang mga angayan nga tugbangan sa katawhan aron magmalampuson ang plano.

Ang tinud-anay nga paghipos sa basura dili lamang alang sa usa ka sektor apan alang kini sa tanan nga gusto og limpyo og luwas nga kalikupan ug palibot.

Ang limpyo ug luwas nga kalikupan ug palibot moresulta usab sa himsog nga panglawas sa tanan.

Bukhad

Susan Monte de Ramos-Soldwisch

Kaugmaon

Lima ka parisan ang nagpadayag nga gustong modaog isip Presidente ug Bise-Presidente sa umalabot nga bugnong lugaynon:

Grace Poe ug Chiz Escudero; Jejomar Binay ug Gringo Honasan; Rodrigo Duterte ug Alan Cayetano; Mar Roxas ug Leni Robredo; ug Miriam Defensor-Santiago ug Bongbong Marcos.

Apan maglisud gayud kita sa pagpili tungod kay walay usa nga mahulagway nga “presidentehon”.

Si Binay nagdala og taas nga mga katuigan sa pamulitika apan nahibaloan na kon unsa diay siya kahanas sa pagpangilkil. Dugay na si Honasan sa Senado apan wala siya nakaabot sa barog sa usa ka Jovito Salonga o Lorenzo Tañada. Dili usab angay nga kalimtan nga dihang nailisan na ang *martial law* og demokratikong gobyerno, nangulo siya sa mga sundalong naningkamot pagpukan ni Pres. Cory Aquino.

Maalamon unta si Defensor-Santiago apan unsa kaintelehente ang iyang pagpili kang Bongbong Marcos isip Bise-Presidente kon nagdaut siya sa “stage 5” cancer nga bag-o ra niyang gipahibalo? Hinuon, miingon siya nga naayo na kuno apan dili man gustong mopakita og kamatuoran.

Si Grace Poe ambisyosa ra kaayo. Bag-o ra siya nga nasenadora ug kini tungod

lamang sa apelyido ni Fernando Poe nga misagup niya. Wala’y lain nga eksperyensya sa pagsirbe sa publiko kondili lamang ang pagkamiyembro sa grupo nga nagsusi sa mga pasundayag sa sine ug telebisyon. Kon makadaog siya, lagmit si Escudero ug uban pang abilidaran ang magkontrolar niya! May duda usab nga wala niya luwati ang pagka-Amerikano (taga-Amerika ang iyang bana, Llamanzares ang apelyido). Milansar na lang si Duterte kay di siya kuno kaagwanta nga ang Pilipinas aduna unya’y presidenteng Amerikana!

Sa dugay nga pagkamayor ni Duterte, nabantog ang Davao City nga limpyo, malinaw, wala’y kriminal, ug hipi ang mga tawo. Daghang Pilipinong maibog ani. Apan ang dungog-dungog nag-ingon nga patyon dayon sa hilom ang magminaldito. Klarohon lang nato nga wala’y nakitang kamatuoran niini; mituo lang ang mga tawo nga ang mando ni Duterte ang nakahawan sa mga kawatan, manguluot, *drug addict* ug nagbaligya sa droga.

Si Mar Roxas ang katoohan nga mopadayon sa “dalan nga matarong” nga gitahak nato karon. Lalom, lapad, ug matul-id ang mga tunob ni Mar sa pagsirbe sa gobyerno. Galing lang, dili siya maantigong mopaila o **padayon sa panid 4**

Kitang Lungsuranon

Gimantala sa **KL Publishing**, Siaton, Neg. Or., Philippines,
Contact +63 927-144-5044 www.KitangSiatanon.com
 TIN: 420-321-172-000; Permit number: 13-0450

Publisher

Susan Monte de Ramos- Soldwisch

Editor-in-Chief

Melita “Bing” Aguilar

Copy Editor

Mirzah V. Rodriguez

Tigbalita / Manunulat

Grace Arcellana
 Eugene Jamandron

Zephanie Repollo
 Deevi Coren Yap

Biologist mipagula og opinyon

Fermar Macatiguib,
Biologist, Brgy. 4

“Alang sa kasayuran ug kaamgohan sa publiko: Ang komersyal nga permiso o pagtugot sa balas ug graba, Environmental Compliance Certificate (ECC), retrato sa pakisusi sa DENR EMB, mga mapa sa gitugot nga ECC ug ang dapit diin nagkutkut ang Medalla, mga giya sa pagpatuman sa proyekto sa pag-usab sa alagian sa suba sa Siaton.

Atong hinumduman nga ang suba sa Siaton giila nga dapit nga mabahaan o Flood Prone Area sumala sa <http://noah.dost.gov.ph/>. Supak ako sa pagkutkut apan ato usab nga

panalipdan ang kinabuhi sa katawhan sa daplin sa suba ug sa patag nga bahaan, mao nga angay hunahunaon pod ang posibleng resulta kon mahunong ang pagkutkut. Hinumdumi nga ang pag-usab sa alagian sa suba gayod ang orihinal nga proyekto sumala sa saysay sa giya sa pagpatuman sa pagpugong sa baha o *implementation guidelines for flood prevention*.

Giabusahan lang ang pagkuha sa balas ug graba ug walay klaro nga permit. Busa, gawas nga mahingpit pag-dike ang daplin sa suba, ang pag-usab sa alagian o ang pag-dike makahuluganon gihapon sa pagpugong sa baha, gawas kon naay laing solusyon ang gobyerno ug mga molupyo nga nagpakabana bahin niini. Ang posibleng laing paagi mao ang pagtanom og kakahoyan duol sa suba nga makatabang usab kaayo sa mga ihalas nga mga kinabuhi!

Kinahanglan maneguro kita nga ang atong mga pamaagi maghatag og unang pagtagad sa pagpanalipod sa kinabuhi sa katawhan ug maayo usab alang sa kalikopan.

Pabasa

Nagbasa sa KL sila si Nang Elsa Engreso sa tiyangge, Kressol Chavez (tinon-an sa NORSU), ug Nanay Tina Kinkito.

200 nagpakompirma

Ang parokya sa sa Dumaguete, inubanan San Nicolas de Bari ni Rev. Fr. Casiano Salac, ang kura paroko sa Siaton, ang mipahigayon sa mga ang pagpangompirma sa mga kabataan sa lungsod sa pagkompirma. Ang obispo

Si Rev. Fr. Salac samtang naghatag sa kompirma.

Siaton niadtong Nobyembre 21 sa simbahang katoliko. Kapin o kulang sa 200 ka mga kabataan nga nag-edad og 12 anyos pataas ang mikompirma.

Si Most Rev. Julito B. Cortes, obispo sa Diocese

mipadayag sa ka-importante sa pagkompirma alang sa mga Katoliko. Matud niya nga usa kini sa mga pamaagi sa pagsalikway sa mga daotan nga mga buhat ug pulong ug usa ka padayag sa hugot nga pagtuo sa kahitas-an.

Ang ALCOHOLICS ANONYMOUS motabang kang bisan kinsa nga gustong mobiya sa panginom. Libre. Sekreto. Ingna imong higala o paryente sa maayong kabubut-on. **0918-365-0896** Cebuano, Tagalog, English

Rebeldeng NPA misurender

Usa ka rebelde nga sakop sa New Peoples Army (NPA) misurender sa mga sundalo sa 79th Infantry Battalion (79IB), 3rd Infantry Division, Philippine Army, sa syudad sa Tanjay.

Ang misurender giila nga RBG/KENT/JAI/JACENT/RYZO, 24 anyos, ug mibiya sa iyang puwesto isip Vice-Team Leader sa Team 3 sa Armadong Yunit Propaganda sa *South Eastern Front-Remnants*, Komiteng Rehiyon-Negros human siya nakaalagad og walo ka malisod nga tuig isip pulahon nga mag-aaway. Iyang gidala ang iyang pistolang COLT MKIV nga kalibre 45.

Ang kanhing rebelde mipadayag nga nakadisidir siya pagbiya sa ilegal nga kalihokan kay nawad-an siyag pagsalig og interes pagsuporta sa armadong pakigbisog tungod sa panagbangi sulod sa organisasyon. Gusto usab niyang magmalinawon sa komunidad kauban sa iyang panimalay nga walay kahadlok ug kakuyaw.

Si Lieutenant Colonel Harold Anthony F Pascua, ang Commanding Officer sa 79IB, mipasalig sa mga aktibong teroristang NPA

Bukhad... gikan sa panid 2

mopalabaw sa kaugalingon. Gahilom ra siya og trabaho sa iyang katungod. Busa, dili malinga ang mga botante niya. Kahinumduman ba siya sa adlaw sa piniliay?

Unsa ang kaugmaon nga gidamgo nimo alang sa Pilipinas? Kinsa sa mga kandidato ang hingpit nga mangulo nato paingon sa atong kaugmaon?

nga buot mosurender sa ilang armas ug mobalik sa katilingban nga hatagan silag tabang. Apan kadtong buot mopadayon pagpanghasi pagabugtawon nga walay kaluoy. Ang *Comprehensive Integration Program (CLIP)* o programa sa gobyerno pagdawat sa mga rebelde naghulat kanila nga buot mosunod sa dalan sa kalinaw.

Ang CLIP nagtanyag sa mga rebeldeng mobalik sa kahigayonan sa pagpauli ngadto sa ilang mga panimalay ug komunidad ug sa pagdawat sa panugod nga hinabang nga kwarta, pagbansay alang sa panginabuhi apil ang panugod nga puhunan, ug bayad sa mga armas nga gisurender. Ang CLIP nagpasalig nga ang mga rebeldeng mobalik luwas ug mabalik sa hingpit sa katilingban. Milaum usab sila nga ang mga rebelde buot mobalik aron magpuyo silang

Tubag Lungsuranon

Alang kanimo, unsay angay tukion atol sa APEC Summit?

Peace among Asian countries. They should have strict bilateral agreement to oversee peace . (Kalinaw sa mga nasod sa Asya. Kinahanglan aduna silay kasabotan sa usag-usa sa pagbantay sa kalinaw.) - Cris Genes Quinol, 23 anyos, empleyado sa NORSU-SIATON

Ang angay tukion ang kabahin sa pagpitul sa terorismo ug ang *climate change* (pagkausab sa panahon). Kini mao ang mga butang nga angay lantawon sa tanang lider sa tanang nasod. - **Edgilou Gabo**, magtutudlo sa Candugay High School, 31 anyos.

Ang angayan tukion sa APEC: 1) ang pag-angkon sa China sa mga isla ug bahura nga sakop sa Pilipinsa; 2) kalidad sa kinabuhi sa mga Pilipinong OFW; ug ang 3) ang pagsugpo sa terorismo para maangkon ang kalinaw sa tibuok kalibutan. Daghang salamat. - **Iryll Mae Macahig**, magtutudlo

normal uban sa kahayahay sa kawalay hinungdan sa sa ilang mga panimalay ug ilang armadong pakigbisog layo sa kadaot ug kalisod sa tungod kay ang gobyerno kinabuhi didto sa bukid, nagpadayon pagpakita sa Si LTC Pascua nag-iyang pagkamatitud-anon awthag sa ubang rebelde sa pagtabang nila pagbalik pagsunod kanila nga sa normal ug malinawon nga mibalik na ug sa pag-ila kinabuhi.(PR)

Magpasalamat kami og kinsing-kasing sa tanan nga miduyog ug nagpahayag og simpatiya ining panahon sa among kasulub-on sa pagkamatay ni

CRISANTA EGE-KINILITAN

kaniadtong Nobyembre 10, 2015, gilubong Nobyembre 22, 2015

-sa tanan nga nahinumdum sa paghatag sa ilang mga pag-ampo ug nisabat sa

siyam ka adlaw nga pangadye

-sa tanan nga nihatag ug bulak

-sa tanan nga nihatag ug donasyon, ug

-sa tanan nga nitabang sa lain-laing pama-agi

Kini dili namo makalimtan ug magpabilin gayod kini sa among mga kasing-kasing.

Gikan sa mga anak ug pamilya ni Crisanta Ege-Kinilitan